

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annetun lain muuttamisesta (HE 158/2021 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Anja Liukko, työ- ja elinkeinoministeriö
- asiantuntija Liisa Sinisammal, Energiavirasto
- energia-asiamies Timo Vapalahti, Huoltovarmuuskeskus
- johtaja Janne Grönlund, Gasgrid Finland Oy

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Suomen Kaasuyhdistys ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Energiateollisuus ry
- Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annettua lakia.

Maakaasun varastointivelvoite koskisi jatkossa elinkeinonharjoittajaa, joka käyttää, vähittäismyy tai jälleenmyy maakaasua tai nesteytettyä maakaasua, mutta ei enää maakaasun maahan-tuojaa. Varastointivelvoitteesta vapauttamista koskeva alaraja poistettaisiin.

Valiokunnan mietintö TaVM 36/2021 vp

Kivihiilen velvoitevarastointia koskevaa sääntelyä muutettaisiin yhdenmukaisemmaksi maakaasun ja öljyn velvoitevarastointia koskevan sääntelyn kanssa. Lisäksi uudelle kivihiilen, öljyn tai maakaasun varastointivelvolliselle ei enää myönnettäisi helpotusta.

Lisäksi otettaisiin käyttöön oikaisuvaatimus muutoksenhaun ensi vaiheena.

Esityksen tarkoituksena on mukauttaa maakaasun varastointivelvoitetta koskeva sääntely kaasumarkkinoiden kilpailulle avautumiseen, yhtenäistää teolliseen tuotantoon käytetyn tuontipolttoaineen huomioon ottamista varastointivelvoitteessa, päivittää asetuksenantovaltuudet ja tehostaa muutoksenhakumenettelyä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Suomessa ylläpidetään tuontipolttoaineiden huoltovarmuusvarastoja tuontiin perustuvan energian saantihäiriöiden varalta ja kansainvälisten sopimusvelvoitteiden täyttämiseksi. Nykyinen laki tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista on säädetty aikana, jolloin maakaasun maahantuonti oli yhden yhtiön monopoli ja kaasumarkkina kansallinen. Suomen kaasumarkkina avattiin kilpailulle vuoden 2020 alussa.

Esityksen tavoitteena on mukauttaa tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnin sääntely kaasumarkkinoiden avaamisen seurauksena tapahtuneeseen kehitykseen ja toimijoiden uusiin rooleihin kaasumarkkinoilla. Samalla pyritään varmistamaan, että velvoitevarastointilain mukainen huoltovarmuustavoite toteutuu edelleen maakaasun ja nesteytetyn maakaasun osalta. Sääntelyllä pyritään myös varmistamaan toimijoiden tasapuolinen kohtelu riippumatta ajankohdasta, jolloin toimija on tullut markkinoille, tai toiminnan laajuudesta.

Ehdotuksen mukaan varastointivelvoite kohdistettaisiin maakaasulaitoksiin ja maahantuojien osuus varastointivelvoitteesta siirtyisi maakaasulaitoksille. Ehdotetulla muutoksella ei kuitenkaan ole arvioitu olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia maakaasulaitoksille, vaikka se aiheuttaakin jonkin verran lisäkustannuksia joillekin, aiemmin velvoitteen piiristä rajatuille toimijoille. Vähäinen kaasun vuosihankintamäärä ei enää vapauttaisi maakaasun varastointivelvollisuudesta, ja maakaasulaitos määriteltäisiin ottaen huomioon maakaasumarkkinalaki. Samalla yhtenäistettäisiin teolliseen tuotantoon käytetyn tuontipolttoaineen huomioon ottaminen varastointivelvoitteessa, päivitetäisiin asetuksenantovaltuuksia ja tehostettaisiin muutoksenhakumenettelyä.

Talousvaliokunta pitää tarpeellisena ajantasaistaa voimassa olevaa sääntelyä vastaamaan maakaasumarkkinoiden muutosta. Nykyisen maakaasun varastointivelvoitteita koskevan sääntelyn on arvioitu olevan vanhentunutta: se ei tunnista kaikkia markkinarooleja ja asettaa myös samassa markkinaroolissa toimivia osapuolia eriarvoiseen asemaan.

Valiokunnan mietintö TaVM 36/2021 vp

Talousvaliokunta pitää ehdotettua sääntelyä perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetyin vähäisin täsmentävin muutoksin.

Talousvaliokunta kiinnittää samalla huomiota siihen, että nyt ehdotetussa sääntelyssä ei ole vielä otettu huomioon energia-alalla käynnissä olevaa murrosta. Sen myötä myös velvoitevarastointiin kohdistuu jatkossa laajempia muutostarpeita kuin tässä yhteydessä on ehdotettu. Nyt ehdotetut muutokset koskevat vain fossiilisia tuontipolttoaineita, joiden käyttö ilmasto- ja kestävyystavoitteiden vuoksi vähenee merkittävästi jo kuluva vuosikymmenen aikana. Tältä kannalta myös tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnin tulevaisuuden vaihtoehtojen kattavampi selvitystarve on ajankohtainen huoltovarmuuden tason varmistamiseksi myös hiilineutraalissa Suomessa.

VALIOKUNNAN YKSITYSKOHTAISET PERUSTELUT

11 §. Talousvaliokunta esittää pykälän 1 momentin täsmentämistä siten, että siitä kävisi täsmällisemmin ilmi varastointijakson ajankohta. Säännökseen lisättäisiin maininta varastointijakson alkamisajankohdasta siten, että todettaisiin, että maakaasulaitoksen varastointivelvoite on *kunkin vuoden heinäkuun 1 päivästä alkaen* neljäsosa edeltävän kalenterivuoden aikana käytetyn taikka vähittäis- tai jälleenmyydyn maakaasun ja nesteytetyn maakaasun energiasisällön määrästä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 158/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annetun lain (1070/1994) 12 ja 18 §,
muutetaan 4 §, 5 §:n 1 momentti sekä 10, 11 ja 15 §, sellaisina kuin niistä ovat 4 ja 15 § laissa 729/1997, sekä

lisätään 14 §:ään uusi 2 momentti, 19 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 686/2012, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, sekä lakiin siitä lailla 623/1999 kumotun 22 §:n tilalle uusi 22 § seuraavasti:

Valiokunnan mietintö TaVM 36/2021 vp

4 §

Kivihiililaitoksen velvoitevaraston tulee kunkin vuoden heinäkuun 1 päivästä alkaen vastata kolmen kuukauden keskimääräistä kulutusta. Kulutetusta määrästä vähennetään velvoitetta vahvistettaessa se kivihiilen määrä, joka on käytetty teolliseen tuotantoon.

5 §

Kivihiilen maahantuojan varastointivelvoite vahvistetaan toteutuneen tuonnin perusteella. Velvoitteen mitoitusperusteena on edeltävän kalenterivuoden tuontiin perustuva kivihiilen keskimääräinen kuukausituonti. Tuontimääristä vähennetään velvoitetta vahvistettaessa se kivihiilimäärä, jonka maahantuoja on edeltävän kalenterivuoden aikana vienyt maasta, toimittanut valtion varmuusvarastoihin tai käytettäväksi 4 §:n nojalla varastointivelvollisessa kivihiililaitoksessa taikka toimittanut käytettäväksi teolliseen tuotantoon.

---

10 §

Maakaasua on velvollinen varastoimaan maakaasulaitos. Maakaasulaitoksella tarkoitetaan tässä laissa elinkeinonharjoittajaa, joka:

- 1) käyttää maakaasua maakaasumarkkinalain (587/2017) 3 §:n 2 kohdassa tarkoitettuun siirtoverkkoon liitetyssä käyttöpaikassa;
- 2) vähittäismyy maakaasua maakaasumarkkinalain 3 §:n 3 kohdassa tarkoitettun jakeluverkon kautta välittömästi mainitun lain 3 §:n 28 kohdassa tarkoitetuille loppukäyttäjille;
- 3) käyttää nesteytettyä maakaasua lämpö- tai sähköenergian tuottamiseen;
- 4) jälleenmyy maakaasua tai nesteytettyä maakaasua käytettäväksi ajoneuvolain (82/2021) 2 §:n 27 kohdassa tarkoitettun moottorikäyttöisen ajoneuvon tai vesiliikennelain (782/2019) 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettun vesikulkuneuvon polttoaineena.

11 §

Maakaasulaitoksen varastointivelvoite on **kunkin vuoden heinäkuun 1 päivästä alkaen** neljäsosa edeltävän kalenterivuoden aikana käytetyn taikka vähittäis- tai jälleenmyydyn maakaasun ja nesteytetyn maakaasun energiasisällön määrästä. Huoltovarmuuskeskus vahvistaa vuosittain varastointivelvoitteen kokonaismäärän.

Ennen velvoitteen vahvistamista 1 momentin mukaisesta energiasisällön määrästä vähennetään se energiasisällön määrä, joka vastaa maasta viedyn, valtion varmuusvarastoihin toimitetun, tämän lain mukaan varastointivelvolliselle maakaasulaitokselle myydyn taikka teolliseen tuotantoon tai kansainväliseen meriliikenteeseen käytetyn tai käytettäväksi myydyn maakaasun tai nesteytetyn maakaasun energiasisällön määrää.

Huoltovarmuuskeskus voi maakaasulaitoksen hakemuksesta vahvistaa, että maakaasun varastointivelvoite voidaan täyttää myös sellaisen korvaavan polttoaineen varastoinnilla, joka takaa vastaavan huoltovarmuuden. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin hakemuksen sisällöstä ja hakemusmenettelystä.

14 §

Huoltovarmuuskeskuksen palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkakavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Valiokunnan mietintö TaVM 36/2021 vp

15 §

Varastointivelvollisen kivihiililaitoksen, maakaasulaitoksen sekä kivihiilen, raakaöljyn ja öljytuotteiden maahantuojan on vuosittain Huoltovarmuuskeskuksen asettamassa määräajassa tehtävä Huoltovarmuuskeskukselle velvoitevarastointi-ilmoitus. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin velvoitevarastointi-ilmoituksen sisällöstä.

Lisäksi varastointivelvollisuuden alaisia tuotteita käyttävien, maahantuovien, valmistavien, jälleenmyyvien ja vähittäismyyvien sekä velvoitevarastoa toisen lukuun pitävien on annettava Huoltovarmuuskeskukselle muut tämän lain soveltamiseksi ja noudattamisen valvomiseksi tarpeelliset tiedot. Huoltovarmuuskeskuksella on myös oikeus saada salassapitosäännösten estämättä maakaasumarkkinalain 32 b §:ssä tarkoitetuista maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluista sellaisia tietoja maakaasun käyttöpaikoista ja maakaasun käyttömääristä eri käyttöpaikoilla edellisen kalenterivuoden aikana, jotka ovat tarpeen maakaasulaitoksen varastointivelvoitteen noudattamisen valvontaa varten.

Huoltovarmuuskeskuksella on oikeus päästä velvoitevaraston sijaintipaikkaan, jos se on tässä laissa tarkoitettun valvonnan kannalta tarpeen, sekä tehdä siellä tarkastuksia. Valvontatoimenpiteitä ei kuitenkaan saa ulottaa pysyväisluonteiseen asumiseen tarkoitettuihin tiloihin. Varastointivelvollisen tulee avustaa Huoltovarmuuskeskusta tarkastuksen suorittamisessa. Tarkastuksessa on noudatettava, mitä hallintolain (434/2003) 39 §:ssä säädetään.

19 §

Huoltovarmuuskeskus voi hakemuksesta päättää, että kivihiililaitos tai maakaasulaitos voi korvata varastointivelvoitteensa osittain tai kokonaan vastaavan huoltovarmuuden turvaavalla järjestelyllä, jos:

- 1) korvaavalla järjestelyllä voidaan tuottaa sama määrä energiaa kuin saataisiin velvoitevarastolla;
- 2) korvaava järjestely on otettavissa viivytyksettä käyttöön;
- 3) energiantuotantoketju on kokonaisuudessaan turvattu;
- 4) järjestely perustuu Suomessa taikka 9 tai 13 §:ssä tarkoitettussa muussa maassa sijaitsevaan primäärienergiälähteeseen;
- 5) järjestelyn toteuttaminen on jokaiselta osaltaan korvaamislupaa hakevan varastointivelvollisen määrättävissä;
- 6) järjestely ei perustu muulle varastointivelvolliselle määrättyyn velvoitevarastoon tai turvarastolain (970/1982) nojalla pidettävään turvarastoon taikka sellaiseen ulkomaisen varastojen lukuun Suomessa pidettävään varastoon, joka on varattu muun maan kuin Suomen energiahuollon turvaamiseen; sekä
- 7) järjestely ei perustu varastointivelvolliselle toisesta tuotteesta määrättyyn varastointivelvoitteeseen.

22 §

Tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Päätös voidaan kuitenkin panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Valiokunnan mietintö TaVM 36/2021 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 30.11.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Sanni Grahn-Laasonen kok
varapuheenjohtaja Hanna Kosonen kesk
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Eeva Kalli kesk
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Matias Mäkynen sd
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Sakari Puisto ps
jäsen Janne Sankelo kok
jäsen Veikko Vallin ps
jäsen Tuula Väättäinen sd
varajäsen Kai Mykkänen kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen